

POŻĄDANY (95) *part praet pass pf*

pożądany (87), **pożądany** (8).

o jasne; w formach złożonych a jasne; w formach niezłożonych a pochylone.

sup nąpożądańszy (1).

sg m N (praed) pożądany (13), pożądân (2) *Mącz, Calep*. ◇ *G* pożadaného (9); -ého (1), -(e)go (8). ◇ *A* pożądany (5). ◇ *I* pożadany (1). ◇ *V* pożądany, nąpożądańszy (5). ◇ *f N* požadanâ (12). ◇ *G* požadaněj (7); -ěj (2), -(e)j (5). ◇ *A* požadanâ (11). ◇ *I* požadanâ (2). ◇ *V* požadanâ (1). ◇ *n N (praed)* požadâno (6). ◇ *G* požadaného (3); -ého (1), -(e)go (2). ◇ *A* požadan(e) (2). ◇ *V* požadan(e) (2). ◇ *pl N subst* požadan(e) (5). ◇ *G* požadanych (1). ◇ *D* požadany (1). ◇ *A subst* požadané (4); -é (1), -(e) (3). ◇ *V m pers* požądani (3).

Składnia dopełnienia sprawcy: požądany od kogo (6), przez kogo (1) BielKron.

Sł stp s.v. pożeądać, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w. s.v. požeądać.

1. *Oczekiwany z upragnieniem, upragniony, odpowiadający planom, zamierzeniom; stosowny, odpowiedni; (ex)optabilis, expetendus, optatus Mącz, Cn; desideratus Vulg, Calep; exoptatus PolAnt, Calep; desiderabilis PolAnt, Cn; repetitus Calep, Cn; aemulandus, appetibilis, cupitus, votivus Cn (89): OpecŻyw 95v; LudWieś ktv; Pothym Kolumbus przyplłynął ná wysep požądany Hifzpanę BielKron 442, 369v; Expetenda per se virtus, Cnotá lámá dla siebie ma być požądána. Mącz 295d; Sitiri, Być prágnion/ požądán. Mącz 397c, 266d [2 r.], 267a, 295d, 338b; GórnDworz Aa6, Ii; RejPos 138v; wychodzą ná światło Andrzeiá Friczá Modrzewskiego o poprąwie Rzeczyppolitey księgi/ iáko pirwey z wielką rádością od zbożnych á wczonych ludzi przyięte/ ták potem nie z mnieyřzą chęcią od mnogich požądáne. ModrzBazBud π6v; Po wielkiey mgle y chmurnych á niewdzięcznych obłokách/ rořterkow řtarych/ iáľne nam požądány iedności promienie zászwiećily. SkarJedn 269, 313; SkarŻyw 305; Calep 311b, 390b, 913a; Bez řtráchu řmierci vmrzćeć/ řmierć to požądána. GórnTroas 57; GrabowSet I3; Iédź w dobrą godzinę/ A przynieř požądáną pokoiu nowinę. WyprPl C4; LatHar 473, 594; Wielkie błogofławieńřtwo y řzczęřcie miewáli/ Ktorzy řię Apofłofłkiey náuki trzymáli. [...] Ze teź wřzyřtkie poćiechy požądáne mieli/ Acź dla Pána Chryřtuřá wiele wćierpieli. KoľakSzczęřl C, A4, C4; Droźřza iefł mądroć nád wřzyřtkie řkárby/ y wřzyřtko co może być požądano WysKaz 8, 44; SarnStat 4, 1067; GořlCast 19.*

požadany komu (2): A mleko vbogiemu ma być požądano. March¹ A3; ModrzBaz 133v.

požadany w kim (2): SkarŻyw 111; Tobie iefł wřzyřtko z mocy Bożey dano/ To co może być w czľeku požądano ZawJefł 25.

Wyrażenia: »z chucią požądany« (1): ząprawdę nád wřzyřtkie inřze rzeczy/ ktore mogą być od ludzi wřřlowáním wynáľezione/ [cnota] ma być řchucią požądána. KwiatKřiqż A4.

»czas, dzień požądany; godzina požądána« [szyk 2:1] (1:1;1): GórnDworz Y6v; Owa czás/ pánie/ przyřzedł požądany/ Poćieřzyľeř kray řwóy vpodobány: Pomógleř z oków potomkowi cnemu Iakobowemu. KochPs 127; O řzczęřfliwa godzino/ požądána zdawná/ Dľugożeř řie táiľá/ iużeř teraz iáwna. PaxLiz E3.

»dawno, z dawna požądany« [szyk 12:1] (10:3): OpecŻyw 35, [162v]; RejWiz 35v; BielKron 460v; [Chryřtus] był tym to nalieniem błogofławionym Abráhámowym/ á pogotowiu Mefyáľzem z dawná

pożądanym. *CzechRozm* 168; *SkarJedn* 313; Otóż y pánnę dawno pożądaną Małz wedla siebie/ złotem przyodziań. *KochPs* 67; *KmitaPsal* A2; *GrabPospR* N3v; Do ktorey [obrony przed najazdem pogańskim] iáko nam/ ták y wšytkiemu Chrześcijánřtwwu byłaby potrzebna Ligá dawno pożądana y proponowana. *VotSzl* B2; *ZAwitay* me kochánie/ zdawná pożądané/ *Záwitay* ferce drogie/ iuż k myfli zefłáne. *PaxLiz* D3v, Dv, E3.

»pożądaný gość« (1): Sczęśliwy czášie džišiefzyey godziny Zechmy doczkali poćiefzney nowiny Oto iuż przyšzedł dawno pożądaný/ Gość niewidány. *KmitaPsal* A2.

»jednostajnie pożądaný« (1): Andrzej s Samotuł [...] Ian s Tarnowá [...] y Ian Lalki [...] żądali [*Zygmunta, księcia Głogowskiego*] ná kroleřtww Polřkie iáko Páná przyrodzonego/ od wřzech iednořtáynie pożądaný. *BielKron* 405.

»pożądaný koniec, kres« (1:1): *GórnDworz* Dd7v; Pan Bog wřzechmogący/ łam prawdziwa y wieczna poćiechá W.X.M niech w tym łtanie rządzí/ y do pożądanego końcá/ dobr nieprzemiennych záfwrze bez przeřtánku niech prowadzić raczy. *WysKaz* X3v.

»pożądaný Mesyjasz« (2): *CzechRozm* 168; możemy y z łamey męki Pánřkiefy wiáre náłze o pewnym przyřćiu pożądanego onego Melřyafzá dobrze vgruntowác. *LatHar* 262.

»pożądaný pokoy« (3): [*Piotr św.*] przybieżał do grobu/ y łzukał/ iáko ieleń wody/ ná Páná řwego wołáiąc: [...] przynieř mi on pożądaný pokoy pierwřzy ku mnie/ nie záfłuzoney przyřázni twey. *SkarŻyw* 599, 542; *SarnStat* 1067.

»port pożądaný« (1): Skrzydláłté łtátki morřkiefie nie będa trzymáné/ Popłyná dzieląc wody w porty pożądané. *GórnTroas* 75.

»pożądana rzecz« (4): Scopum attingere, Cél vbić. Pożądaná rzecz ořiegnąć. *Mącz* 373d, 83a; [*kaźde wzruszenie serdeczne zamyka drogę rozumowi i dobrym radom*] on ktory iuż pożądaná rzecz otrzyma [*voluptate se replet*] y zřadřię weřeli/ á co o niem rozumieř/ żeby miał dobrego rozřadku w łprawách řwych vřzywác? *ModrzBaz* 7; *SkarJedn* 313.

»pożądaný skutek« (1): dla niedbáłřwá náłzego y lekkiego ták wielkich łzkod y niebeřpieczeńřtw vwaźánia/ [...] te rzeczy [*sposoby obrony Rzeczypospolitej*] do pożądanego łkutu nie łá przywiedzione. *VotSzl* B4.

bibl. »ziemia pożądana« (1): Brzydzili łię teź ziemiá pożądaná [*terram desiderabilem*]/ niewierzyli słowu iego. *BudBib Ps* 105/24.

»zapłata pożądana« (1): Ieřteřmy powinni duchownégo pokármu y zbáwiennégo nápoiu vřyzčác tym/ ktorym pánuiąc pořyřków doczeřnych podáiemy podpomożenia: [...] áby zřad niepoczuliřmy vřřzkodzenia řywotá wiecznégo: y áby zá prace náłze nieřtradáliřmy pořyřków zapłaty pożądanéy. *SarnStat* 986.

Szeregi: »(o)czekany i pożądaný« (2): *KromRozm II* k; y byliby więřřza połowicá bráćiefy náłřych tákiewu pořtánowieniu [*wprowadzeniu kosztu na wyprawę*] rádři/ y bárzo contenći z tego/ y iáko poćiechę iáka/ dawno czekáná y pożądaná wdźiećnieby przyřęli *GrabPospR* N3v.

»słodki i pożądaný« (1): abychmy z tego Pána przyřćia vřčuć [...] poćiechę táká mogli/ ktora by nam [...] gorzká řmierć/ przyrodzeniu nářtrářřliwřřá/ łłodká/ y w Pánu Bogu pożądaná/ vřczyniła. *SkarŻyw* 111.

W przem (3) : iżby pamiątka tych to ran nigdy z serca mego wnętrzości nie wypłynęła: [...] y twoiey mi też miłości przybywało/ tak długo/ aż przyidę do ciebie pożądanego fkarbu/ wszelkie dośtátki/ y wszelkie poćiechy w łobie zawierającego *LatHar* 299; Dáćci Bog pożądaný żywotá łpolnego Owoc/ wćiechę wielką/ łtanu Małżeńłkiego *SkorWinsz* A3; *SapEpit* A2v.

a. *W funkcji rzeczownika* (2) : *GrzegŚm* 25; Przydźcie pożądaný od wšytkich narodow. *LatHar* 553.

a. *Taki, którego obecność sprawia przyjemność, mile widziany, umiłowany* (10) : *RejPs* 63; *GórnDworz* Mm6; [do króla Zygmunta] Zásiádz łzczęśliwie ná łwym złotym Thronie/ Od Bogá dány Polakom Patronie: Pokaż twarz twoię/ pokaz pożądané Pánłkie łwe łkronie/ w koronę przybráne. *GrochKal* 27; czy dobrze ia widzę. Onże łest, czy nie? ten łest. [...] ó witay pánie moy napożądanłfy. *CiekPotr* 81; Y Boginie wełóle zemnąć łię kłániáią/ Ciebie/ Oycze moy drogi/ wdźięcznie zálecáią. Ktore łiebie z młodości práwie wychowály/ Y wodą Káltáliłką z źródłá nápawály. [...] Zá twoimi cnotámi Pánnę pożądaná/ Małz oto przy twym boku *SapEpit* B4.

pożądaný komu (2): *SkarŻyw* 595; Zal z łercá nie wychodził/ łzámim łię zálewał. Gdy łroga Proferpiná mátkę nieżegnáną/ Wźięłác w wieku dziećinnym/ tobie pożądaná Mátkę *SapEpit* A2.

Szereg: »miły (namilejszy) i pożądaný« = *charus et desideratus Vulg; dilectus et exoptatus PolAnt* (3): A Thák brácia moi namilełfy y barzo pożądanı/ ktorzyłcie rádołciá moią [...] łtoycłez tak w Pánie *Leop Philipp* 4/1; *BibRadz Philipp* 4/1; *WujNT Philipp* 4/1.

W przem (1) : [jedna białogłowa] trzymáiąc pod łrogą zwirzchnołciá wšytki łwe namięthnołci/ niethelko oczom bronıłá pożądaney łwiátłołci/ tho łest/ niedopułzczáłá im pátrząc ná tho/ nacł im było pátrząc miłó/ ále y myłli łwe o miłym zátráćć chćiáłá *GórnDworz* Aa8.

b. *Wymagany, oczekiwany* (4) : V kogo wzrołt będzie wyłoki chudy y łmagły znamionuie głupiego, łgarza próżnego, ku rzeczám pożądanym vpornego *GlabGad* M3v; *BielKron* 82; *Calep* 1027a.

pożądaný od kogo [= po kim] (1): Aczkolwiek ony trzi rzeczy o ktorychesmy máłó co wyłłzey powiedzieli/ nawiecey od rodzicow máią być pożądané *KwiatKsiąż* A3v.

2. *Pożądaný ciełśnie* (5) : *PatKaz III* 109v; *Concupiscor* – łestem pożądanı. *Calep* 234b.

pożądaný ku czemu (1): marya ołzwyeczyła łyá od mayestatu bołkyego yłz tełz było to nyepodobno (aby od mąza włzłufznym malzenłtwye mogłá bycz ku malzenłkyemu uczynku) pożądana *PatKaz II* 97.

Wyrażenie: »pożądaný źle« (2): Strony czyála czterzy pyeruy urodnołzcz wtory czudnołzcz Trzeci yłz nygdý pożądana łzle nyemogłá bycz *PatKaz III* 107v, 109v.

3. *Taki, który gorąco pragnie, ma wielką ochotę na coś, pożądaný* (1) : *Optativus, Pożądaný/ Pożądlıwy. Mącz* 267a.

Synonimy: **1.** *czekany, oczekawany, oczekiwany, spodziewany*; **a.** *miły, przyjemny, wdźięczny*; **2.** *chciwy, chutliwy*.

Cf POŻĄDAĆ, POŻĄDLIWY, POŻĄDNY